

УДК 631.11.005 (477)

М. Г. Михайлов,  
к. техн. н., докторант,  
Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"

## СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

М. Myhaulov,  
candidate of engineering sciences, postdoctoral fellow of the National Scientific Center "Institute of agrarian economy"

### STRATEGIC DIRECTIONS OF MATERIAL AND TECHNICAL SUPPORT OF AGRARIAN ENTERPRISES

Досліджено основні напрями матеріально-технічного забезпечення бази аграрних підприємств. Окреслено стан та перспективи розвитку матеріально-технічної бази аграрних підприємств, яка б відповідала світовим стандартам та сучасним вимогам щодо новітніх технологій.

Зростання рівня капіталозабезпеченості аграрного сектору економіки, відповідність складу основних засобів кращим світовим зразкам, розвиток на інноваційно-інвестиційній основі техніко-технологічного потенціалу сільсько-господарського виробництва є першочерговим стратегічним завданням. Розкрито та обґрунтовано важливість формування матеріально-технічного забезпечення бази аграрних підприємств у теоретичному та практичному значенні.

The main directions of material and technical support of the base of agrarian enterprises are investigated. The state and prospects of development of material and technical base of agrarian enterprises, which would meet world standards and modern requirements concerning the new technologies, are outlined.

The growth of the level of capital adequacy of the agrarian sector of the economy, the compliance of the fixed assets with the best world standards, development of the technological and technological potential of agricultural production on an innovative and investment basis is a priority strategic task. The importance of forming the material and technical support of the base of agrarian enterprises in the theoretical and practical sense was substantiated and grounded.

*Ключові слова: матеріально-технічна база, основні засоби, матеріальні ресурси, модернізація, стратегічні напрями.*

*Key words: material and technical base, fixed assets, material resources, modernisation, strategic directions.*

#### ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Прогрес будь-якої держави сьогодні нерозривно пов'язаний з інноваційно-інвестиційним розвитком суспільства. Якщо раніше країна могла впевнено утримувати позиції на зовнішніх ринках за рахунок дешевої робочої сили та сировинних матеріалів, то нині через посилення конкуренції на світовому ринку дедалі більшого значення набуває нестандартний науково-технічний напрям розвитку держави підкріплення значними фінансовими ресурсами.

Інноваційно-інвестиційний розвиток став орієнтиром для впровадження новітніх науково-технологічних здобутків суспільства. Також не є новиною, що дедалі більше підприємств

усіх форм власності, різноманітних установ та організацій застосовують у своїй діяльності прогресивні досягнення науки і техніки.

Однак на тлі передових цілей виникають і проблеми, подолання яких є необхідною умовою для становлення та реалізації інноваційно-інвестиційної моделі розвитку держави. Однією з таких проблем стала велика кількість нормативно-правових актів, що регламентують інноваційну та інвестиційну діяльність, оскільки це заважає суб'єктам чітко визначити порядок, етапи та можливі способи інноваційно-інвестиційної діяльності, що перешкоджає ефективному функціонуванню інноваційно-інвестиційної моделі розвитку держави.

## АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичною та методологічною основою дослідження стратегічних напрямів матеріально-технічного забезпечення та інноваційно-інвестиційного розвитку матеріально-технічної бази аграрних підприємств є основні положення, викладені у роботах вітчизняних та зарубіжних фахівців, зокрема: М.І. Герун, В.М. Геєць, О.В. Вишневецька, Я.А. Жалило, О.В. Захарчук, М. Згуровський, М.М. Ільчук, М.М. Могилова, Ю.О. Лупенко, О.М. Охотнікова та ін.

### МЕТА СТАТТІ

Мета статті — обґрунтування основних стратегічних напрямів матеріально-технічного забезпечення та інноваційно-інвестиційного розвитку матеріально-технічної бази аграрних підприємств на основі використання передових технологій та інвестицій.

### ВИКЛАД ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

У зв'язку з наявністю значної кількості нормативних актів, що регулюють порядок реалізації інноваційної діяльності в нашій державі, потреба створення єдиного кодифікованого нормативного акта є досить актуальною. З огляду на це доцільно стисло проаналізувати законодавчі акти з метою визначення переваг та окреслення перспектив їх подальшої кодифікації.

Нормативно-правове регулювання сфери інновацій та інвестицій здійснюють Закони України "Про наукову і науково-технічну діяльність" від 13 грудня 1991 р., "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки" від 11 липня 2001 р., "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" від 16 липня 1999 р., "Про інноваційну діяльність" від 4 липня 2002 р., "Про інвестиційну діяльність" від 18 вересня 1991 р., постанови Кабінету Міністрів України від 17 травня 2010 р. № 356 "Про Державне агентство з інвестицій та розвитку", від 12.03.2012 № 294 "Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2012—2016 роки", наказ Державного комітету статистики України від 1 жовтня 2008 р. № 361 "Про затвердження Інструкції щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-інновація" та ін.

У наведених нормативних актах закріплено основні положення державної політики у сфері інноваційної діяльності, поняття, якими керуються суб'єкти цієї діяльності та відповідні органи, що реалізують інноваційно-інвестицій-

ну політику, а також безпосередньо встановлено компетенцію органів державного управління інноваційною діяльністю. Однак у цих документах немає комплексного визначення загальних напрямів державної політики в інноваційній сфері, правового механізму здійснення суб'єктами інноваційної діяльності та не впорядковано законодавче і правове підґрунтя реалізації державної політики інноваційно-інвестиційного розвитку суб'єктами інноваційної діяльності та суб'єктами владних повноважень.

Питання про необхідність прийняття єдиного кодифікованого нормативно-правового акта у сфері інновацій та інвестицій постало в українському законодавстві вже давно, хоча його так і не було втілено на практиці.

Для кращого усвідомлення нагальної потреби ухвалення Інноваційно-інвестиційного кодексу України слід розглянути передумови розроблення і систематизації законодавчої бази у сфері інновацій та інвестицій. Зокрема дуже важливо врегулювати питання про надання податкових і митних пільг технологічним паркам та вільним економічним зонам. На нашу думку, такі преференції слід залишити лише для невеликої кількості проектів національного масштабу, які здійснюють принципово позитивний вплив на економіку країни. При цьому механізми державної підтримки інноваційної діяльності має бути істотно спрощено у формальній частині, з обов'язковим залученням до цієї процедури представників ринку високих технологій [8, с. 17].

Наступним напрямом інноваційно-інвестиційної діяльності, який потрібно належним чином врегулювати, є так звані масові інновації та інвестиції, що у розвинених країнах охоплюють 90 % загальних обсягів високотехнологічного бізнесу. Такий вид діяльності у формі наукових парків не потребує надання жодних пільг із боку держави і ґрунтується виключно на поєднанні інтересів органічно нероздільних груп учасників. Це високотехнологічні компанії, що конкурують на внутрішньому і зовнішньому ринках, конкурентоспроможні наукові групи, які забезпечують ці компанії постійним потоком ноу-хау, факультети і кафедри університетів, котрі готують для них якісні кадри, інвестиційні фонди, що підживлюють інноваційний процес, бізнес-структури, які виводять інноваційну продукцію на ринки.

Держава лише встановлює правила такої діяльності у вигляді законів та нормативних актів і контролює їх виконання. Інша система зв'язків виникає між органами місцевої влади та інноваційними середовищами, в яких відбу-

вається масова інноваційна діяльність. Оскільки, на відміну від технологічних парків, такі середовища є регіонально орієнтованими, вони створюють додаткові інтелектуально "наповнені" робочі місця саме для конкретного регіону і залучають у нього інвестиції. Тому місцева влада зацікавлена у тісній співпраці з науковими парками, стаючи співзасновником цих інноваційних середовищ, беручи участь в управлінні ними, виділяючи їм необхідні приміщення [3].

У країні варто не лише використовувати досвід зарубіжних країн у нормативному аспекті (створення єдиного нормативного акта), а й запозичувати позитивні напрацювання цих країн в організаційній та фінансовій сферах. Так, доцільним для нашої держави стане застосування диференційованого фінансування галузі інновацій та науково-дослідної діяльності через залучення приватного сектору, а потім і перекладення частини фінансового тягаря з державних інституцій на нього. Цей спосіб фінансування, як показує зарубіжний досвід, дасть змогу ефективно й безперервно отримувати кошти на розроблення передових технологій та науково-дослідницьку діяльність, а також не позбавить державу можливості контролювати інноваційну сферу. Підкреслимо, що Україна не зобов'язана сліпо копіювати чужі моделі розвитку, запозичувати чужі зразки, але має раціонально використовувати позитивні здобутки зарубіжних країн.

Заслугує на увагу такий напрям розвитку інноваційної сфери, як комерціалізація наукових розробок, тобто заснування комерційних центрів зі створення інноваційних продуктів на базі державних науково-дослідних установ та наукових інституцій приватного сектору. Такий підхід забезпечить стрімке та ефективно впровадження результатів наукової діяльності у практику, а також швидше отримання прибутку від них. Це уможливить повернення витрат на наукові дослідження через короткий проміжок часу, а також залучення коштів для створення нових інноваційних продуктів. Зазначений напрям інноваційної діяльності ефективно працює у таких країнах, як Австрія, США, Швеція. Врахувавши їхній позитивний досвід, Україна зможе створювати та вдосконалювати якісні наукові розробки і розширювати сферу інноваційної діяльності [8, с. 21].

Розвиток АПК і, зокрема сільськогосподарського виробництва, передбачає наявність матеріально-технічної бази, що відповідає рівню передових країн світу та вимогам щодо новітніх технологій. Підвищення рівня фондо-

забезпеченості сільського господарства, відповідність основних засобів світовим стандартам, розвиток техніко-технологічного потенціалу аграрного виробництва на інноваційній основі є першочерговим стратегічним завданням.

За рівнем забезпеченості сільського господарства матеріально-технічними ресурсами Україна відстає від розвинутих країн світу. Кількість та якість основних виробничих засобів не відповідає технологічній потребі. У середньому по Україні на 1 га сільськогосподарських угідь припадає у 5—7 разів менше основних засобів, ніж у сільськогосподарських підприємствах із сформованою матеріально-технічною базою. Особливо низький рівень фондооснащеності у малих та середніх господарствах з площею посівів до 250 га, які становлять понад 2/3 їх загальної кількості. Тенденції відтворення галузевих основних засобів гірші ніж в цілому по національній економіці. Структура авансованого аграрного капіталу характеризується диспропорційністю не на користь основних виробничих засобів.

Наукове обґрунтування стратегії розвитку сільського господарства передбачає визначення напрямів формування матеріально-технічної бази, яка б відповідала світовим стандартам та сучасним вимогам щодо новітніх технологій. Нарощування фондозабезпеченості аграрного виробництва відповідно до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку галузі з урахуванням багатуокладності на селі є важливим стратегічним завданням.

Результативність сільського господарства визначається наявністю, станом та структурною комплексністю всіх факторів виробництва: земельних і трудових ресурсів, основних і оборотних засобів. Від рівня фондозабезпеченості аграрного виробництва залежать його ефективність, конкурентоспроможність продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках, продуктивність праці в галузі.

Тому основною метою стратегічних напрямів розвитку сільського господарства в частині зростання фондозабезпечення аграрного виробництва є відтворення та оновлення основних засобів сільського господарства відповідно до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку галузі. А стратегічними цілями є:

— зростання рівня фондозабезпеченості галузі, зокрема фондооснащеності 1 га сільськогосподарських угідь та фондоозброєності праці до рівня господарств з оновленою матеріально-технічною базою та передових країн світу з урахуванням багатуокладності аграрної економіки;

— прискорене оновлення виробничих основних засобів відповідно до інноваційної моделі розвитку галузі;

— забезпечення структурної збалансованості аграрного капіталу в частині основних засобів та збалансованості основних виробничих засобів щодо активної і пасивної складових.

З метою моніторингу та контролю досягнення стратегічних цілей в частині відтворення та оновлення основних засобів слід використовувати ряд ключових індикаторів розвитку. Зокрема таким індикатором слугує співвідношення частки інвестицій в основний галузевий капітал у загальних інвестиціях національної економіки з питомою вагою галузі у валовій доданій вартості країни: відповідно до потреби в основних засобах сільськогосподарського призначення, але не менше частки у валовій доданій вартості країни. Щорічний приріст вартості основних виробничих засобів, зростання рівня фондооснащеності 1 га сільськогосподарських угідь та фондоозброєності праці має складати не менше 10 % без урахування інфляційного чинника. Для забезпечення розширеного відтворення основних засобів сільського господарства мають бути відповідні пропорції відтворення: на сьогодні перевищення рівня оновлення та придбання основних засобів над рівнем їх вибуття та списання має бути більшим ніж у 1,5 рази. Принциповим завданням є не лише нарощування кількості галузевих основних засобів, а й головне — їх якісне оновлення. Тому частка нових основних засобів у загальних обсягах їх придбання має становити не менше 50%.

Для вирішення проблем відтворення та оновлення основних засобів сільського господарства в умовах обмежених фінансових можливостей сільськогосподарських виробників та державного бюджету доцільно:

— створити умови для забезпечення рівня інвестування в основний капітал аграрного виробництва за його питомою вагою в інвестиціях в основний капітал національної економіки не менше частки сільського господарства у валовій доданій вартості країни;

— удосконалити форми, напрями і розміри державної підтримки оновлення основних засобів сільського господарства із застосуванням обґрунтованої еквівалентної ціни сільськогосподарської продукції та пріоритетних напрямів розвитку галузей з урахуванням рівня залежності результативності останніх від фондозабезпеченості;

— переорієнтувати адресність державної інвестиційної підтримки сільського господарства на користь сільськогосподарських виробників середніх та малих форм господарювання;

— забезпечити державну підтримку оновлення основних засобів на високотехнологічні, менш енергоємні, екологічно безпечні види;

— сприяти розвитку агролізингу за рахунок державних коштів шляхом: зниження відсотків щорічних лізингових платежів до рівня не більше норми прибутку по сільському господарству; надання пріоритетності оренді типу продаж (безпосередньо виробниками техніки); упровадження лізингу високопродуктивної худоби;

— реформувати амортизаційну систему в інвестиційному напрямі шляхом стимулювання використання амортизаційного фонду за призначенням, удосконалення методики нарахування амортизації, запровадження пріоритетною прискореної системи амортизації;

— сприяти залученню інвестицій з інших галузей національної економіки шляхом стимулювання створення агропромислових об'єднань;

— сприяти залученню прямих іноземних інвестицій шляхом створення спільних підприємств, поглиблення співпраці з ЄБРР.

В організаційному плані для обґрунтування ефективної державної регуляторної політики відтворення та оновлення основних засобів необхідно удосконалити інформаційне забезпечення управлінського процесу:

— сформувати інформаційну базу щодо кількісних та вартісних параметрів аграрного капіталу шляхом проведення Всеукраїнського сільськогосподарського перепису;

— забезпечити постійну переоцінку основних засобів сільського господарства з метою удосконалення амортизаційної політики та визначення рівня капіталізації галузі

При формуванні матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств доцільно використовувати нормативну потребу основних засобів на виробництво окремих видів продукції.

Науково обґрунтована нормативна потреба основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення — це вартісні питомі параметри будівель, споруд, силових і робочих машин, транспортних засобів продуктивної худоби, багаторічних насаджень, інших видів основних засобів на одиницю посівної площі, одну голову худоби і птиці, 1 тону продукції залежно від рівня урожайності культур та про-

**Таблиця 1. Нормативна потреба в основних засобах на виробництво сільськогосподарської продукції на період до 2025 року, млрд грн**

Назва основних засобів	Сільськогосподарські підприємства		Домогосподарства в сільській місцевості		Усі категорії господарств	
	Рік					
	2020	2025	2020	2025	2020	2025
Будівлі, споруди, передавальні пристрої	420,5	536,6	173,4	221,3	593,9	757,9
Машини та обладнання	298,5	380,9	123,1	157,1	421,6	538,0
Транспортні засоби	65,3	83,3	26,9	34,3	92,2	117,6
Продуктивна худоба	45,6	58,2	18,9	24,1	64,5	82,3
Багаторічні насадження	9,3	11,9	3,8	4,9	13,1	16,8
Вимірювальні прилади, інвентар, інструменти та ін.	94,2	120,2	38,9	49,8	133,2	170,0
<b>Всього</b>	<b>933,4</b>	<b>1191,1</b>	<b>385,0</b>	<b>491,5</b>	<b>1318,4</b>	<b>1682,6</b>

Джерело: дані науковців ННЦ "Інститут аграрної економіки".

дуктивності тварин. При цьому враховується рівень науково-технічного прогресу в будівництві, машинобудуванні, селекційно-генетичній і зооветеринарній роботі, інші умови та фактори, які впливають на обсяги та структуру основних засобів, їх питомі розміри. Такі нормативи розроблені в Національному науковому центрі "Інститут аграрної економіки" в розрізі природно-економічних зон і України в цілому [6].

Обґрунтування потреби сільського господарства в основних засобах проведено із використанням даних про перспективні площі посіву культур, їх урожайність, поголів'я тварин та їх продуктивність, обсяги виробництва різних видів продукції (табл. 1).

Раціонально сформовані основні виробничі засоби, їх оптимальне співвідношення між видами та групами забезпечують необхідну взаємоув'язку обсягів виробництва продукції з ресурсними можливостями підприємств з урахуванням спеціалізації, планування інвестицій, вирівнювання економічних умов розвитку різних типів сільськогосподарських підприємств.

Нами було обраховано також нормативну потребу в основних засобах на виробництво хмелепродукції для хмелярських підприємств з врахуванням підвищення рівня науково-технічного прогресу, інноваційно-інвестиційного розвитку матеріально-технічної бази та збільшення продуктивних площ збирання на період до 2025 року (табл. 2).

Розрахунки показали, що фактична вартість основних виробничих засобів матеріально-технічної бази хмелярських господарств у 2016 році становила 119,6 млн грн, або більш як вдвічі менше від нормативної потреби, що розраховано для умов виробництва у 2017 році. При умові збільшення хмеленасаджень до 450 га у 2025 році загальна нормативна потреба для хмелярських господарств складатиме майже

350 млн грн, з них 246,5 млн грн становитиме вартість багаторічних насаджень.

Основними напрямками вирішення проблеми розширеного відтворення технічних засобів є об'єктивне регулювання паритету цін на сільськогосподарську і промислову продукцію, зміна амортизаційної політики в напрямі підвищення її значення для прискорення модернізації машинно-тракторного парку, реформування вітчизняного сільськогосподарського машинобудування, державна підтримка техніко-технологічного переоснащення аграрного виробництва та сільськогосподарського машинобудування [7].

Враховуючи значні витрати пально-мастильних матеріалів та складний стан із їх забезпеченням, важливе значення для сільського господарства має проблема раціонального використання пального та заходів з енергозбереження.

Стратегічною метою є зниження енергоемності валової продукції у сільському господарстві, зменшення енергетичної залежності від імпорту традиційних енергоносіїв та своєчасне і в повному обсязі забезпечення технологічної потреби сільгосптоваровиробників паливно-енергетичними ресурсами.

Досягнення визначеної стратегічної мети можливе за рахунок зниження споживання традиційних енергоносіїв з розрахунку на у. о. валової продукції шляхом впровадження заходів енергозбереження та заміни їх частини на альтернативні види палива.

Для цього необхідно застосування прогресивних технологій основного обробітку землі та підготовки її до посівів на насаджень. Саме ці операції є найбільш енергоемними і витратними — на них припадає 18—40% енергетичних і понад 25% трудових витрат на польових роботах. Крім того, у цьому напрямі перспективне широке застосування нових ґрунто- та вологозберігаючих технологій, основу яких ста-

**Таблиця 2. Нормативна потреба в основних засобах хмелярських господарств на виробництво хмелепродукції на період до 2025 року, млн грн**

Назва основних засобів	Рік					
	факт	прогноз				
	2016	2017	2018	2019	2020	2025
Будівлі, споруди, передавальні пристрої	7,9	8,5	9,2	9,8	10,8	12,0
Машини та обладнання	24,2	52,4	56,2	60,3	66,1	73,7
Транспортні засоби	0,6	0,6	0,7	0,8	1,0	1,5
Багаторічні насадження: площа, га	369	380	390	400	420	450
вартість	80,8	174,8	188,0	201,6	220,9	246,5
Вимірювальні прилади, інвентар, інструменти та ін.	6,1	6,5	7,0	7,5	8,3	8,6
<b>Всього</b>	<b>119,6</b>	<b>242,8</b>	<b>261,1</b>	<b>280,0</b>	<b>307,1</b>	<b>342,3</b>

Джерело: власні розрахунки.

новить скорочення обробітку землі на базі використання комплексу ґрунтообробних машин. Пріоритетними заходами з енергозбереження в рослинництві є вдосконалення структури парку тракторів і самохідних машин, раціоналізація рівнів їх енергооснащеності, розширення обсягів застосування комбінованих машин та агрегатів, перехід від тягових до тягово-привідних машин тощо. Зокрема вдосконалення структури машинно-тракторного парку, забезпечення раціонального агрегування тракторів, особливо на малоенергоємних і транспортних операціях, частка яких в технологіях рослинництва становить 25—70%, сприяє заощадженню до 20% пально-мастильних матеріалів. Правильний вибір швидкості руху і ширини захвату агрегату дає змогу знизити витрати пального на оранці до 16%, а культивуації — до 36%. Застосування комбінованих агрегатів на обробітку ґрунту при сівбі, внесенні добрив і пестицидів забезпечить зменшення погектарних витрат пального на цих роботах на 10—15%. За рахунок раціонального агрегування тракторів, особливо на малоенергоємних і транспортних операціях, можливо заощаджувати 15—25% паливно-мастильних матеріалів [7].

У результаті реалізації запропонованих заходів очікується зниження собівартості продукції, підвищення ефективності виробництва, зменшення споживання традиційних енергоносіїв, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності нашої продукції та зміцненню енергетичної незалежності України.

Для реалізації стратегічної мети відтворення техніко-технологічного забезпечення аграрної сфери необхідно досягти в найближчі роки співвідношення між придбанням та списанням наявної сільськогосподарської техніки відповідно 15% до 8%, навантаження на одиницю сільськогосподарської техніки (га, тонни, ін.) згідно технологічної потреби.

Руйнівними факторами у формуванні машинно-тракторних парків аграрних підприємств є проблеми ринку технічних засобів та

стан вітчизняного сільськогосподарського машинобудування, яке виробляє сільгоспмашини в межах до 3% технологічної потреби. Тому завдання виробників — поступово наповнювати ринок вітчизняною технікою як власного виробництва, так і виготовленою спільно із провідними світовими виробниками.

Основні пріоритети інноваційно-інвестиційного розвитку економіки аграрних підприємств вбачаємо у низці заходів, що дозволять підвищити ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств в частині прийняття оптимальних управлінських рішень при розробці інноваційної стратегії розвитку підприємств та запровадженні комплексу нормативно-правових заходів щодо її стимулювання:

- пільгове оподаткування коштів аграрних підприємств, спрямованих на освоєння інновацій та інвестицій, а також витрат на наукові дослідження і розробки;

- ефективне використання власних коштів підприємства: реінвестування прибутку та інвестування за рахунок амортизаційних відрахувань;

- розширення форм інвестування: венчурне фінансування, інвестиційний лізинг, залучення коштів населення, активізація інноваційно-інвестиційної діяльності банків;

- створення промислових інноваційно-інвестиційних кластерів як однієї з форм кооперації підприємств;

- створення загально регіональних та загальногалузевих нормативів щодо значень фінансових коефіцієнтів для визначення ступеня інноваційно-інвестиційної привабливості;

- створення регіональних та державних рейтингів підприємств, що займаються інноваційно-інвестиційною діяльністю.

## ВИСНОВКИ

Таким чином, стратегічні напрями матеріально-технічного забезпечення аграрних підприємств України неможливі без активізації інноваційних та інвестиційних процесів. Здатність суб'єктів господарювання та державних

органів влади визначати напрями інноваційного розвитку і залучати необхідні для такого розвитку інвестиції є визначальною складовою успіху суб'єкта господарювання. Реалізація таких змін сприятиме розвитку інвестиційно-інноваційному розвитку матеріально-технічної бази аграрних підприємств та дозволить сформувати сприятливе ділове середовище, зміцнити конкурентні переваги, забезпечити ефективне функціонування та створити надійний фундамент для модернізації та інтеграції їх до європейського та світового ринку.

Вважаємо, що інвестиційні та інноваційні процеси потрібно розглядати як особливі взаємопов'язані етапи розвитку однієї системи. Виходячи з цього, в рамках формування та реалізації спільної інвестиційно-інноваційної стратегії, з одного боку, здійснюються фундаментальні та прикладні дослідження, розробляються нові технології, працює система акумулювання і пошуку інноваційних ідей, а з іншого — відбувається пошук капіталу, відбір інвестиційних проектів, запровадження їх у виробництво. Сукупність змін, які з'являються у результаті реалізації інвестиційно-інноваційної стратегії, сприятимуть забезпеченню розвитку матеріально-технічної бази, створять основу, яка здатна буде забезпечити конкурентоспроможність вітчизняної сільськогосподарської продукції.

#### Література:

1. Геєць В.М. Інноваційні перспективи України / В.М. Геєць, В.П. Семиноженко. — Х.: Константа, 2008. — 272 с.
2. Жалило Я.А. Щодо чинників впливу на інноваційну поведінку підприємницьких структур в Україні / Я.А. Жалило // Прометей: регіон. зб. наук. праць з економіки. — 2010. — № 3 (21). — С. 82—86.
3. Згуровський М. Точка біфуркації для України / М. Згуровський // Дзеркало тижня. — 2007. — 22 грудня.
4. Інноваційна політика зарубіжних країн: концепції, стратегії, пріоритети // Стратегія інноваційного розвитку України на 2010—2020 роки в умовах глобалізації викликів: матеріали Парламентських слухань у Верховній Раді України 17 червня 2009 р. — К.: Парлам. вид-во, 2009. — С. 335—520.
5. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 р. № 40-IV // Урядовий кур'єр. — 2002. — 7 серпня.
6. Методичні рекомендації з обґрунтування нормативної потреби основних засобів на виробництво сільськогосподарської продукції /

[Захарчук О.В., Герун М.І., Могилова М.М. та ін.]. — К.: ННЦ "ІАЕ", 2016. — 60 с.

7. Матеріально-технічне забезпечення сільського господарства України: посіб. / [Лупенко Ю.О., Захарчук О.В., Вишневецька О.В. та ін.]; за ред. Ю.О. Лупенка та О.В. Захарчука. — К.: ННЦ ІАЕ, 2015. — 144 с.

8. Охотнікова О.М. Основні напрями інноваційного розвитку України: стан та перспективи / О.М. Охотнікова, М.М. Єфименко // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. — 2012. — № 4. — С. 15—22.

#### References:

1. Heiets', V.M. (2008), *Innovatsijni perspektivy Ukrainy* [Innovative prospects of Ukraine], Konstanta, Kharkiv, Ukraine.
  2. Zhalylo, Ya.A. (2010), "The factors influencing the innovative behavior of entrepreneurial structures in Ukraine", *Prometey: regional'nyy zbirnyk naukovykh prats' z ekonomiky*, vol. 3 (21), pp. 82—86.
  3. Zghurovs'kyj, M. (2007), "Bifurcation point for Ukraine", *Dzerkalo tyzhnia*, 22 December.
  4. Parlaments'ke vydavnytstvo (2009), "Innovation policy of foreign countries: concepts, strategies, priorities", *Stratetiia innovatsijnoho rozvytku Ukrainy na 2010—2020 roky v umovakh hlobalizatsii vyklykiv* [Strategy of innovative development of Ukraine for 2010—2020 in the context of globalization of challenges], *Materialy Parlaments'kykh slukhan' u Verkhovnij Radi Ukrainy* [Materials of Parliamentary hearings in the Verkhovna Rada of Ukraine], Kyiv, Ukraine, 17 June, pp. 335—520.
  5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2002), *Law "On Innovation Activity"*, available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/40-15> (Accessed 28 Dec 2017).
  6. Zakharchuk, O.V. Herun, M.I. and Mohylova, M.M. (2014), *Methodychni rekomendatsii z obgruntuvannia normatyvnoi potreby osnovnykh zasobiv na vyrobnytstvo sil's'kohospodars'koi produktsii* [Guidelines for grounding the regulatory requirements of fixed assets for agricultural production], NNTs IAE, Kyiv, Ukraine.
  7. Lupenko, Yu.O. Zakharchuk, O.V. and Vyshnevets'ka, O.V. (2015), *Material'no-tekhniche zabezpechennia sil's'koho hospodarstva Ukrainy* [Material and technical support of Agriculture of Ukraine], NNTs IAE, Kyiv, Ukraine.
  8. Okhotnikova, O.M. (2012), "The main directions of innovation development in Ukraine: the state and prospects", *Problemy innovatsijnoho rozvytku*, vol. 4, pp. 15—22.
- Стаття надійшла до редакції 04.01.2018 р.*